

Voltaire - O toleranciji

Autor Administrator

(...) Kad biste svi bili istog mišljenja, što se sigurno neæe nikada dogoditi, kad bi bio samo jedan èovjek suprotnog mišljenja, trebali biste mu oprostiti; jer ja ga navodim da misli kao što misli. Dala sam vam ruke da obraðujete zemlju i slabu svjetlost razuma da vas vodi, u vaša srca stavila sam klicu suæuti da jedni drugima pomognete podnositи život. Ne gušite tu klicu, ne kvarite je, shvatite da je božanska i ne zamjenjujte glas prirode bijednim strastima raznih uèenja (...)

Prirodno je pravo ono pravo koje priroda pokazuje svim ljudima. Podigli ste svoje dijete na noge: ono vam kao ocu duguje poštovanje, a zahvalnost kao dobroèinitelju. Imate pravo na proizvode sa zemlje koju ste obraðivali vlastitim rukama. Dali ste i primili obeæanje, treba ga održati.

Ljudsko pravo može se temeljiti jedino na tom prirodnom pravu; a veliko univerzalno naèelo jednog i drugog na cijeloj je zemlji isto: „Ne èini ono što ne bi želio da netko uèini tebi.« Ne vidim, dakle, kako bi, slijedeæi to naèelo, neki èovjek mogao reæi drugome: »Vjeruj u ono u što ja vjerujem, a u što ti ne možeš vjerovati, ili æeš propasti.« Upravo to kažu u Portugalu, u Španjolskoj, u Goi. U nekim drugim zemljama zadovoljavaju se time da kažu: »Vjeruj ili æu te mrziti; vjeruj ili æu ti nanijeti sve zlo koje budem mogao; Èudovište, ti ne pripadaš mojoj vjeri, ti dakle uopæe nemaš vjere; trebalo bi da te se gnušaju i susjedi i grad i pokrajina u kojoj živiš.“

Kad

bi ovakvo ponašanje bilo u skladu s ljudskim pravom, trebalo bi da Japanac mrzi Kineza, koji bi se grozio Sijamca; ovaj bi progonio ljude što žive oko Gangesa, koji bi se okomili na stanovnike oko Inda; Mongol bi išèupao srce prvom Malabarcu na kojeg bi naišao: Malabarac bi mogao zaklati Perzijanaca, koji bi opet mogao ubiti Turëina: a svi zajedno mogli bi se baciti na kršæane koji su se tako dugo proždirali meðusobno.

Pravo na netrpeljivost je dakle absurdno
i divljaèko: to je pravo tigrova, i doista je užasno, jer tigrovi se razdiru
samo zbog jela, a mi smo se meðusobno tamanili zbog, paragrafa.

Gotovo sve preostale rijeèi i djela Isusa Krista ukazuju na blagost, strpljenje, opraštanje. To je otac obitelji koji prima rasipnog sina; to je radnik koji dolazi u posljednjem satu a plaæen je kao i ostali; to je milosrdni Samaritanac; on sam oprav-dava svoje uèenike zato što ne poste; oprašta grešnici; preljubnici jedino savjetuje da bude vjerna; ne naljuti se èak ni na Judu, koji æe ga izdati; Petru nareðuje da se nikada ne posluži maèem. (...)

Priroda govori svim ljudima: sve sam vas rodila slabe i neuke, da biste nekoliko trenutaka živjeli na zemlji i pognojili je svojim leševima. Buduæi da ste slabi, pomažite jedni drugima; buduæi da ste neuki, prosjeæujte se i podnosite meðusobno. Kad biste svi bili istog mišljenja, što se sigurno neæe nikada dogoditi, kad bi bio samo jedan èovjek suprotnog mišljenja, trebali biste mu oprostiti; jer ja ga navodim da misli kao što misli. Dala sam vam ruke da obraðujete zemlju i slabu svjetlost razuma da vas vodi, u vaša srca stavila sam klicu suæuti da jedni drugima pomognete podnositi život.

Ne gušite tu klicu, ne kvarite je,
shvatite da je božanska i ne zamjenjujte glas prirode bijednim strastima raznih uèenja.

Voltaire, 1694 - 1778. najveæi autoritet svoga vremena;jedna od njegovih najpoznatijih teza je:"Kad Bog ne bi postojao, trebalo bi ga izmisliti."

